

Comisiynydd y
Gymraeg
Welsh Language
Commissioner

Ymchwiliad gorfodi safonau: Adroddiad a hysbysiad penderfynu terfynol

Lluniwyd yr adroddiad hwn yn unol ag adran 73 ac adran 74 Mesur y
Gymraeg (Cymru) 2011

Cynhaliwyd yr ymchwiliad i amheuaeth o fethiant i gydymffurfio â safonau a
bennir gan Weinidogion Cymru yn unol ag adran 71 ac Atodlen 10 Mesur y
Gymraeg (Cymru) 2011

Gweinidogion Cymru

Rhif achos: CS1068

Comisiynydd y
Gymraeg
Welsh Language
Commissioner

Cefndir

Prif nod Comisiynydd y Gymraeg, sefydliad annibynnol a grëwyd gan Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011, yw hybu a hwyluso defnyddio'r Gymraeg. Gwneir hyn trwy ddwyn sylw at y ffaith fod statws swyddogol i'r Gymraeg yng Nghymru, trwy osod safonau ar sefydliadau, a thrwy reoleiddio cydymffurfiaeth â Mesur y Gymraeg. Bydd hyn, yn ei dro, yn arwain at sefydlu hawliau i siaradwyr Cymraeg.

Bydd dwy egwyddor yn sail i waith y Comisiynydd:

- ni ddylid trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg yng Nghymru;
- dylai personau yng Nghymru allu byw eu bywydau drwy gyfrwng y Gymraeg os ydynt yn dymuno gwneud hynny.

Manylion cyswllt

- Ffôn: 0345 6033 221
 - E-bost: post@cyg-wlc.cymru
 - Gwefan: Comisiynydd y Gymraeg
 - Post: Comisiynydd y Gymraeg
Siambrau'r Farchnad
5–7 Heol Eglwys Fair
Caerdydd
CF10 1AT
-

Cyd-destun deddfwriaethol

Rhan 4 Mesur y Gymraeg

- Mae Rhan 4 Mesur y Gymraeg yn gosod fframwaith cyfreithiol er mwyn gosod dyletswydd ar rai sefydliadau i gydymffurfio ag un neu fwy o safonau mewn perthynas â'r Gymraeg. Gelwir sefydliadau sy'n ddarostyngedig i safonau yn 'bersonau perthnasol'. Ceir safonau yn y meysydd canlynol:

 - cyflenwi gwasanaethau;
 - llunio polisi;
 - gweithredu;
 - hybu;
 - cadw cofnodion.
- Mae'r dyletswyddau sy'n deillio o'r safonau'n golygu bod rhaid i bersonau perthnasol beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg, ac y dylent hybu a hwyluso defnyddio'r Gymraeg.
- Mae hysbysiadau cydymffurfio a roddir i bersonau perthnasol gan y Comisiynydd dan Ran 4 Mesur y Gymraeg yn pennu'r safonau penodol y mae'n ofynnol cydymffurfio â hwy, ynghyd â'r diwrnodau oddi ar bryd y mae'n ofynnol cydymffurfio â'r safonau hynny neu gydymffurfio â'r safonau hynny mewn modd penodol ('diwrnodau gosod'). Bydd copïau ar wefan y Comisiynydd o'r hysbysiadau cydymffurfio sydd mewn grym.
- Tra bydd hysbysiad cydymffurfio sy'n benodol i berson perthnasol mewn grym, bydd yn ofynnol iddo gydymffurfio â'r safonau a bennwyd ynddo.

Rhan 5 Mesur y Gymraeg

- v. Mae Rhan 5 Mesur y Gymraeg yn rhoi swyddogaethau rheoleiddiol statudol i'r Comisiynydd er mwyn sicrhau bod personau perthnasol yn cydymffurfio â'u dyletswyddau. Gall dyletswyddau gynnwys cydymffurfio â safonau'r Gymraeg (fel y nodir uchod), ac hefyd ofyniadau a osodir ar bersonau gan y Comisiynydd yn unol ag adran 77 Mesur y Gymraeg yn sgil methiant i gydymffurfio â gofyniad perthnasol. Mae Polisi Gorfodi'r Comisiynydd yn rhoi cyngor a gwybodaeth ynghylch sut y bydd y Comisiynydd yn arfer y swyddogaethau rheoleiddiol hynny.
- vi. Y swyddogaethau rheoleiddiol sy'n deillio o Ran 5 Mesur y Gymraeg yw:
- ystyried ai i ymchwilio ai peidio os gwneir cwynion ynghylch ymddygiad personau perthnasol;
 - ymchwilio i amheuan o fethiant gan bersonau perthnasol i gydymffurfio â dyletswyddau, dyfarnu ar ymchwiliadau a llunio adroddiadau ar ymchwiliadau;
 - ystyried ai i weithredu ymhellach (drwy roi argymhellion neu gyngor) ai peidio os yw ymchwiliad yn canfod na fu methiant i gydymffurfio;
 - cymryd un o'r tri cham isod os yw ymchwiliad yn canfod y bu methiant i gydymffurfio:
 - peidio â gweithredu ymhellach;
 - gwneud un neu fwy o'r pethau a ganlyn:
 - ei gwneud yn ofynnol i'r person perthnasol baratoi cynllun gweithredu at y diben o atal y methiant rhag parhau neu gael ei ailadrodd;
 - ei gwneud yn ofynnol i'r person perthnasol gymryd camau at y diben o atal y methiant rhag parhau neu gael ei ailadrodd;
 - rhoi cyhoeddusrwydd i fethiant y person perthnasol i gydymffurfio â'r gofyniad perthnasol;
 - ei gwneud yn ofynnol i'r person perthnasol roi cyhoeddusrwydd i'r methiant i gydymffurfio â'r gofyniad perthnasol;
 - gosod cosb sifil ar y person perthnasol.
 - gwneud un neu fwy o'r pethau a ganlyn:
 - rhoi argymhellion i'r person perthnasol neu i unrhyw berson arall;
 - rhoi cyngor i'r person perthnasol neu i unrhyw berson arall;
 - ceisio ymrwymo mewn cytundeb setlo gyda'r person perthnasol.
 - gwneud ceisiadau i lys sirol am orchmynion llys i orfodi cydymffurfiaeth;
 - cydymffurfio â dyletswyddau sy'n deillio o apelau i Dribiwnlys y Gymraeg a cheisiadau am adolygiadau gan y Tribiwnlys;
 - llunio dogfen polisi gorfodi;
 - creu a chynnal cofrestr camau gorfodi.
- vii. Bydd y Comisiynydd yn dilyn y prosesau statudol gofynnol wrth arfer ei swyddogaethau rheoleiddiol.
- viii. Mae Polisi Gorfodi'r Comisiynydd yn cynnwys gwybodaeth lawn ynghylch y ffordd y bydd y Comisiynydd yn arfer ei swyddogaethau rheoleiddiol dan Ran 5 Mesur y Gymraeg.
-

Cynnwys

1	Cylch gorchwyl	1
2	Y dystiolaeth a gymerwyd yn ystod yr ymchwiliad	3
3	Cydymffurfiaeth â safon 6: Asesiad, canfyddiadau a dyfarniad	5
	Hysbysiad penderfynu	8

1 Cylch gorchwyl

Amheuaeth o fethiant i gydymffurfio â safonau'r Gymraeg

- 1.1 Ar 13/10/2022 derbyniais gŵyn gan aelod o'r cyhoedd. Roedd yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys.
- 1.2 Cysylltodd yr achwynydd gyda'r Comisiynydd ar ôl derbyn ymateb gyda'r Saesneg yn gyntaf ar ôl iddo gyflwyno cwyn yn Gymraeg i Drafnidiaeth Cymru. Fe wnaeth yr achwynydd esbonio bod rhaid iddo ddarllen drwy'r Saesneg cyn gweld bod testun Cymraeg hefyd.

Cadarnhau cyfrifoldeb am y gwasanaeth perthnasol

- 1.3 Ysgrifennodd fy swyddogion at Weinidogion Cymru ar 17/10/2022 er mwyn cadarnhau ai Gweinidogion Cymru oedd yn gyfrifol am y gwasanaeth y cwynwyd amdano.
- 1.4 Ar 10/11/2022 derbyniais wybodaeth gan Weinidogion Cymru yn cadarnhau mai eu cyfrifoldeb nhw oedd yr ohebiaeth dan sylw. Wrth ddarparu sylwadau fe esboniodd Gweinidogion Cymru bod Trafnidiaeth Cymru yn trafod gyda'r tîm TG ar gyfer rheoli cysylltiadau cwsmeriaid er mwyn sicrhau nad yw'r camgymeriad yma yn digwydd eto. Fodd bynnag, ni chaed cadarnhad bod hyn wedi digwydd, na pha bryd y bydd hyn yn digwydd.

Safonau perthnasol

- 1.5 Mae Gweinidogion Cymru dan ddyletswydd i gydymffurfio â'r safon isod, ac roedd dan ddyletswydd i wneud hynny ar y dyddiad sy'n berthnasol i'r gŵyn:

Safon 6

Os byddwch yn llunio fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg gyfatebol o ohebiaeth, rhaid ichi beidio â thrin y fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg (er enghraifft, os yw'r fersiwn Saesneg wedi ei llofnodi, neu os oes manylion cyswllt wedi eu darparu ar y fersiwn Saesneg, rhaid i'r fersiwn Gymraeg gael ei thrin yn yr un modd).

Diwrnod gosod: 30/03/2016

Penderfyniad i ymchwilio

- 1.6 Ar sail yr uchod, penderfynais gynnal ymchwiliad dan adran 71 Mesur y Gymraeg er mwyn penderfynu a fu methiant gan Weinidogion Cymru i gydymffurfio â'r safon a nodwyd. Rhoddais hysbysiad o'r penderfyniad i ymchwilio, ac o'r cylch gorchwyl arfaethedig, i Weinidogion Cymru ar 09/12/2022.

- 1.7 Rhoddais hysbysiad o gylch gorchwyl terfynol yr ymchwiliad i Weinidogion Cymru ar 10/01/2023. Gellir gweld y cylch gorchwyl terfynol fel atodiad i'r adroddiad hwn.

2 Y dystiolaeth a gymerwyd yn ystod yr ymchwiliad

Hysbysiad tystiolaeth

- 2.1 Ar 10/01/2023, rhoddais hysbysiad tystiolaeth i Weinidogion Cymru. Roedd yr hysbysiad tystiolaeth yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru ddarparu'r dystiolaeth ganlynol:

Gwybodaeth a dogfennau

Wrth gadarnhau cyfrifoldeb am y mater yma fe esboniodd Gweinidogion Cymru bod y neges Saesneg yn gyntaf wedi ei anfon i'r achwynydd gan bod dau achos wedi eu cyfuno. Fe esboniwyd hefyd y byddai trafodaeth gyda'r tîm Technoleg Gwybodaeth perthnasol i sicrhau bod hyn yn cael ei gywiro.

1. A oes unrhyw ddatblygiad o ran y drafodaeth yma?
2. A wnewch chi gadarnhau a yw'r ateb awtomataidd yn parhau i gael ei anfon gyda'r Saesneg yn gyntaf mewn achosion ble mae achosion wedi eu cyfuno?
3. Darparwch unrhyw wybodaeth neu dystiolaeth ychwanegol yr ydych am i'r Comisiynydd ei ystyried wrth ddyfarnu ar eich cydymffurfiaeth â safon 6.
4. Darparwch gopi o unrhyw bolisi, gweithdrefn, canllaw neu ddogfen arall yr ydych am i'r Comisiynydd ei ystyried wrth ddyfarnu ar eich cydymffurfiaeth â safon 6.

- 2.2 Mewn ymateb, derbyniais dystiolaeth gan Weinidogion Cymru ar 06/02/2023.

- 2.3 Ystyriais yr holl wybodaeth a gyflwynwyd mewn ymateb i'r hysbysiad tystiolaeth.

Y dystiolaeth a dderbyniwyd

- 2.4 Yn yr hysbysiad tystiolaeth, fe ofynnwyd i Weinidogion Cymru a fu unrhyw ddatblygiad ynglŷn â'r drafodaeth gyda'r tîm Technoleg Gwybodaeth perthnasol i sicrhau bod yr ateb awtomatig yn cael ei gywiro. Roedd Gweinidogion Cymru eisoes wedi esbonio bod y neges Saesneg yn gyntaf wedi ei anfon i'r achwynydd gan bod dau achos wedi eu cyfuno.
- 2.5 Wrth ymateb fe gadarnhaodd Gweinidogion Cymru bod y neges awtomatig achos cyfunedig wedi'i diffodd bellach.
- 2.6 Gofynnwyd i'r sefydliad gadarnhau a yw'r ateb awtomataidd yn parhau i gael ei anfon gyda'r Saesneg yn gyntaf mewn achosion lle mae achosion wedi'u cyfuno.

- 2.7 Cadarnhaodd Gweinidogion Cymru bod y neges yma wedi'i ddileu a'i ddiffodd. Yn ôl yr ymateb, bydd bob neges awtomataidd gan y tîm cysylltiadau cwsmeriaid yn Gymraeg yn gyntaf, p'un a yw'r achosion wedi'u huno ai peidio.
- 2.8 Rhoddwyd cyfle i Weinidogion Cymru ddarparu unrhyw wybodaeth bellach neu gopi o unrhyw bolisi, gweithdrefn, arweiniad neu ddogfen arall yr oeddynt am i mi ei ystyried wrth bennu eu cydymffurfiaeth â safon 6. Ni ddarparwyd unrhyw wybodaeth bellach.

3 Cydymffurfiaeth â safon 6: Asesiad, canfyddiadau a dyfarniad

Geiriad y safon

- 3.1 Dyma'r safon fel y mae'n ymddangos yn yr hysbysiad cydymffurfio a roddwyd i Weinidogion Cymru:

Safon 6

Os byddwch yn llunio fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg gyfatebol o ohebiaeth, rhaid ichi beidio â thrin y fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg (er enghraifft, os yw'r fersiwn Saesneg wedi ei llofnodi, neu os oes manylion cyswllt wedi eu darparu ar y fersiwn Saesneg, rhaid i'r fersiwn Gymraeg gael ei thrin yn yr un modd).

Diwrnod gosod: 30/03/2016

Dehongliadau

- 3.2 Mae Cod Ymarfer y Comisiynydd ar Reoliadau Rhif 1 yn nodi'r canlynol am safon 6:

4.1.25. Os yw corff yn llunio fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg gyfatebol o ohebiaeth (pa un ai ydynt yn fersiynau ar wahân ai peidio), rhaid iddo beidio â thrin y fersiwn Gymraeg o'r ohebiaeth yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg.

4.1.26. Er enghraifft, os yw'r fersiwn Saesneg o ohebiaeth wedi ei llofnodi, neu os oes manylion cyswllt wedi eu darparu ar y fersiwn Saesneg, rhaid i'r fersiwn Gymraeg gael ei thrin o leiaf yn yr un modd.

4.1.27. Darperir y dehongliad canlynol o'r term 'peidio â thrin y fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg' yn Atodlen 1, Rhan 3, Paragraff 29 o'r rheoliadau:

“Pan fo safon yn cyfeirio at ddeunydd sydd i'w lunio yn Gymraeg (ac eithrio safonau 52 i 57 (gwefannau ac apiau), 58 a 59 (cyfryngau cymdeithasol) a 76 (gwahoddiad i dendro)), mae cyfeiriadau at beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg neu at beidio â thrin fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na fersiwn Saesneg yn cynnwys, ymysg materion eraill, (ac yn ychwanegol at faterion penodol y cyfeirir atynt mewn unrhyw safon unigol), beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol o ran—

- (a) golwg y deunydd (er enghraifft mewn perthynas â lliw neu ffont unrhyw destun);
- (b) maint y deunydd;
- (c) lleoliad ac amlygrwydd y deunydd mewn unrhyw fan cyhoeddus;
- (ch) pryd a sut y caiff y deunydd ei gyhoeddi, ei ddarparu neu ei arddangos;
- (d) fformat cyhoeddi unrhyw ddeunydd.”

4.1.28. Gall ‘materion eraill’ gynnwys peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol o ran:

- trefn iaith y deunydd
- safon ac ansawdd y deunydd
- eglurder a chywirdeb y deunydd (er enghraifft o ran ystyr a mynegiant unrhyw destun)
- cynnwys y deunydd (er enghraifft o ran manylder neu ansawdd y wybodaeth a gynhwysir), a
- phryd caiff y deunydd ei anfon gan y corff a'i dderbyn gan y person.

Gofynion y safon

3.3 Os yw corff yn llunio fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg gyfatebol o ohebiaeth (pa un ai ydynt yn fersiynau ar wahân ai peidio), rhaid iddo beidio â thrin y fersiwn Gymraeg o'r ohebiaeth yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg. Er enghraifft, os yw'r fersiwn Saesneg o ohebiaeth wedi ei llofnodi, neu os oes manylion cyswllt wedi eu darparu ar y fersiwn Saesneg, rhaid i'r fersiwn Gymraeg gael ei thrin o leiaf yn yr un modd. Gall ‘materion eraill’ yng nghyswllt peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol gynnwys trefn iaith y deunydd.

Ystyried cydymffurfiaeth â'r safon

- 3.4 Roedd yr achwynydd yn anfodlon bod rhaid iddo ddarllen drwy'r fersiwn Saesneg cyn gweld bod fersiwn Gymraeg yn dilyn. Yn ôl yr achwynydd nid oedd unrhyw beth i awgrymu bod y neges yn ddwyieithog nes ar ôl iddo ddarllen y Saesneg.
- 3.5 Wrth gadarnhau cyfrifoldeb am y mater fe esboniodd Gweinidogion Cymru bod Trafnidiaeth Cymru yn trafod gyda'r tîm technoleg gwybodaeth perthnasol er mwyn sicrhau nad oedd y camgymeriad yma yn digwydd eto. Fodd bynnag, ar y pryd, ni chaed cadarnhad bod hynny wedi digwydd, nac dyddiad o ran pa bryd y byddai'n cael ei gywiro.
- 3.6 Fy nealltwriaeth i yw bod yr e-bost yma yn cael ei anfon pan oedd aelod o'r cyhoedd yn anfon mwy nag un cwyn at Drafndiaeth Cymru mewn cyfnod byr.
- 3.7 Fe esboniodd yr achwynydd pam ei fod yn teimlo bod gosod y testun Saesneg yn gyntaf yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg “Er bod y Gymraeg yno, nid wyf wedi ei ddarllen a does bellach dim angen i mi ei ddarllen. Mi fyddai yn afresymol disgwyl i mi ddarllen yr un neges dwywaith.”
- 3.8 Mae Reoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) 2015 yn cyfeirio yn benodol at leoliad ac amlygrwydd testun wrth drafod “peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg” wrth gydymffurfio gyda safonau'r Gymraeg.

- 3.9 Rwyf o'r farn bod yr ohebiaeth anfonwyd yn trin y fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg gan nad oedd modd i'r achwynydd weld y fersiwn Gymraeg wrth ddarllen yr e-bost.
- 3.10 Nid yw'r ffaith bod y testun Saesneg uwchlaw'r Gymraeg ynddo'i hun yn golygu bod y Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg. Ond yn yr achos hwn, roedd yn rhaid i'r achwynydd ddarllen neu sgrolio drwy'r testun Saesneg cyn gweld y fersiwn Gymraeg.

Canfyddiadau

- 3.11 Mae safon 6 yn gofyn i sefydliadau sy'n anfon yr un ohebiaeth yn Gymraeg a Saesneg, i beidio â thrin y fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg.
- 3.12 Derbyniodd yr achwynydd e-bost awtomataidd gan Weinidogion Cymru mewn ymateb i gŵyn yr anfonodd at Ddrafnidiaeth Cymru. Roedd y testun Saesneg yn ymddangos gyntaf ac nid oedd modd i'r achwynydd weld bod testun Cymraeg hyd nes ar ôl iddo ddarllen y fersiwn Saesneg.
- 3.13 Er mwyn cydymffurfio gyda safon 6 roedd angen i Weinidogion Cymru sicrhau bod modd i'r derbynnydd weld y testun Cymraeg heb orfod cymryd camau ychwanegol. Gan nad oedd modd i'r achwynydd weld y fersiwn Gymraeg o'r e-bost wrth ei agor, nid wyf o'r farn bod Gweinidogion Cymru wedi cydymffurfio gyda safon 6 yn yr achos yma.

Dyfarniad a fu methiant i gydymffurfio â safon 6

- 3.14 Rwy'n dyfarnu bod Gweinidogion Cymru wedi methu â chydymffurfio gyda safon 6 yn yr achos yma ar y sail bod y fersiwn Gymraeg o'r e-bost yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg gan nad oedd modd i'r achwynydd weld y fersiwn Gymraeg o'r e-bost wrth iddo ei agor.

Gweithredu pellach

- 3.15 Mae adran 77 Mesur y Gymraeg yn caniatáu i mi weithredu ymhellach lle bu methiant.
- 3.16 Yn achos fy nyfarniad fod Gweinidogion Cymru wedi methu â chydymffurfio â safon 6, ni fyddaf yn gweithredu ymhellach gan bod Gweinidogion Cymru wedi cymryd camau i gywiro'r methiant i gydymffurfio.

Comisiynydd y
Gymraeg
Welsh Language
Commissioner

Hysbysiad penderfynu

At: Gweinidogion Cymru

Rhif achos: CS1068

Dyddiad: 06/04/2023

Dyfarniad

Yn sgil derbyn cwyn gan aelod o'r cyhoedd, cynhaliais ymchwiliad dan adran 71 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 er mwyn dyfarnu a fu methiant gan Weinidogion Cymru i gydymffurfio ag un neu fwy o safonau'r Gymraeg y mae dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.

Mae'r safonau oedd yn berthnasol i'r ymchwiliad fel a ganlyn:

Safon 6

Os byddwch yn llunio fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg gyfatebol o ohebiaeth, rhaid ichi beidio â thrin y fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg (er enghraifft, os yw'r fersiwn Saesneg wedi ei llofnodi, neu os oes manylion cyswllt wedi eu darparu ar y fersiwn Saesneg, rhaid i'r fersiwn Gymraeg gael ei thrin yn yr un modd).

Diwrnod gosod: 30/03/2016

Dyfarnaf fod Gweinidogion Cymru wedi methu cydymffurfio â safon 6.

Sail fy nyfarniad yw bod y fersiwn Gymraeg o'r e-bost yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg gan nad oedd modd i'r achwynydd weld y fersiwn Gymraeg o'r e-bost wrth iddo ei agor.

Gweithredu pellach

Ar y sail bod Gweinidogion Cymru wedi cymryd camau i gywiro'r methiant i gydymffurfio rwyf wedi penderfynu peidio â gweithredu ymhellach yn yr achos hwn yn unol ag adran 78 Mesur y Gymraeg.

Hawl i apelio i Dribiwnlys y Gymraeg

Pan fo'r Comisiynydd wedi dyfarnu na fu methiant i gydymffurfio â safon, gall yr achwynydd apelio i Dribiwnlys y Gymraeg. Pan fo'r Comisiynydd yn wedi dyfarnu bod person wedi methu â chydymffurfio â gofyniad perthnasol, gall y person hwnnw apelio i Dribiwnlys y Gymraeg. Yn ogystal, pan fo'r Comisiynydd wedi penderfynu cymryd camau gorfodi mewn cysylltiad â methiant, gall Gweinidogion Cymru apelio i Dribiwnlys y Gymraeg ar y sail fod y camau gorfodi'n afresymol neu'n anghymesur. Ceir rhagor o wybodaeth am y broses yn y daflen amgaeedig, ac ar wefan y Tribiwnlys.

Canlyniadau peidio cydymffurfio â gofyniad mewn hysbysiad penderfynu

Os yw Gweinidogion Cymru yn methu â chydymffurfio ag unrhyw ofyniad yn yr hysbysiad penderfynu hwn, caiff y Comisiynodd wneud cais i lys sirol am orchymyn yn ei gwneud yn ofynnol iddynt gydymffurfio.